

Dyddiad y cyfarfod :	3 Tachwedd 2026
Pwnc	Adroddiad (drafft) Comisiwn Democratiaeth a Ffiniau, Cymru ar Gydabyddiaeth Ariannol i Gynghorwyr ar gyfer 2027/28
Argymhelliad	Gofynnir i'r Pwyllgor Gwasanaethau Democratiaeth am sylwadau ar y penderfyniadau arfaethedig er mwyn llunio ymateb i ymgynghoriad Comisiwn Democratiaeth a Ffiniau, Cymru.
Swyddog Cyswllt:	Vera Jones, Rheolwr Democratiaeth ac Iaith
Beth yw'r cefndir ac ystyriaethau perthnasol?	
1. Dyma ail adroddiad Comisiwn Democratiaeth a Ffiniau, Cymru (y Comisiwn). Dyma'r corff sy'n gyfrifol am osod lefel cydnabyddiaeth Ariannol i holl Gynghorwyr Cymru. 2. Bydd y newidiadau drafft, petaent yn dod i rym, yn cael eu cyhoeddi erbyn diwedd Chwefror 2027 ac yn weithredol ar gyfer blwyddyn Ariannol 2027-28, sef o Ebrill 1af 2027. Mae'r ymgynghoriad yn cau ar y 17eg o Ragfyr, 2026 felly bydd angen ymateb cyn hynny. Rôl y Comiswn Democratiaeth a Ffiniau, Cymru 3. Fel a nodwyd uchod, dyma ail adroddiad y Comisiwn Democratiaeth a Ffiniau, Cymru, gyda'r draft wedi ei gynhyrchu wrth ystyried fod etholiadau llywodraeth leol ym mis Mai, 2027. Mae'r Comisiwn wedi dod i'r casgliad nad oes angen gwneud unrhyw newidiadau mawr i'r fframwaith cyn yr Etholiad. Mae hyn yn golygu fod yr adroddiad yn cynnwys symiau uwchraddio, lle bo'n briodol, ond yn gadael y fframwaith heb newid. Prif Benderfyniadau sy'n berthnasol i'r Cyngor 4. Mae copi llawn o'r adroddiad ar ei ffurf drafft i'w gael ar y ddolen isod. Draft-annual-remuneration-report-2027-28-C.pdf Mae'r Comisiwn hefyd wedi cynhyrchu adroddiad atodol ar gyfer cydnabyddiaeth Ariannol y Gwasanaeth Tân ac Achub, gweler yr adroddiad terfynol llawn ar y ddolen isod. 20260925-supplementary-remuneration-report-FRA-C.pdf	

Tâl ar gyfer Aelodau etholedig.

5. Mae'r cyflog sylfaenol, sy'n cael ei dalu i bob aelod etholedig, yn dâl am y cyfrifoldeb o gynrychioli'r gymuned a chymryd rhan yn y gwaith craffu, rheoleiddio a swyddogaethau cysylltiedig llywodraethu lleol. Mae wedi bod yn seiliedig ar swm sydd gyfwerth â thri diwrnod llawn yr wythnos o waith.
6. Fel sy'n cael ei nodi yn yr adroddiad, defnyddiwyd arolwg blynyddol o Oriau ac Enillion (ASHE) fel sail i gydnabyddiaeth Aelodau Etholedig yn y gorffennol. Fodd bynnag, mae'r Comisiwn wedi nodi fod y wybodaeth o'r arolwg yn hen (tua dwy flwydd oed) erbyn i'r penderfyniadau ddod i rym – ee, Gwybodaeth Ariannol am Ebrill 2024 oedd sail penderfyniadau ar gydnabyddiaeth Ariannol i Gynghorwyr yn 2026/27.
7. Mae'r Comisiwn wedi penderfynu fod dewis mesur sy'n ymwneud â chostau byw yn briodol, ac wedi defnyddio'r Mynegai Prisiau Defnyddwyr gan gynnwys costau perchen-feddianwyr (CPIH) fel sail i'r lefelau cydnabyddiaeth ariannol o fewn ei gylch gwaith. Y ffigwr diweddaraf ar gael wrth lunio'r adroddiad yw ffigwr Mai 2026, sef cynnydd o 3%.
8. Mae'r Comisiwn yn gofyn am farn awdurdodau ynghylch defnyddio'r Mynegai Prisiau Defnyddwyr fel sail i'r cynnydd blynyddol fel rhan o'r ymgynghoriad. [*Gofynnir am farn y pwyllgor os ydych yn cydweld gyda'r newid yma i sail y penderfyniad?*](#)
9. Y cyflog sylfaenol fydd **£21,676, ar gyfer 27/28**, sy'n gynydd o 3%. Roedd y cyflog sylfaenol yn £21,044 yn 2026/27 ac yn £19,771 yn 2025/26.

Uwch Gyflogau ar gyfer Aelodau etholedig.

10. Nid oes newid yn y terfyn (cap) ar y nifer o uwch gyflogau ar gyfer Cyngor Gwynedd, gyda'r ffigwr yn parhau i fod yn 18.
11. Mae'r tabl isod yn dangos manylion taliadau ar gyfer uwch rolau, ac mae pob uwch gyflog yn cynnwys y taliad cyflog sylfaenol. Noder fod y cynnydd i'r elfen 'uwch' o'r cyflogau yn 3% i bob rôl. Dangosir y ffigurau perthnasol i Gyngor Gwynedd (grwp B) ar gyfer 2027-28.

	Cydnabyddiaeth ariannol		
Rôl	Tebygol 27/28	2026/27	2025/26
Cyflog sylfaenol (yn daladwy i bob aelod etholedig)	£21,676	£21,044	£19,771
Band 1: arweinydd	£73,156	£71,025	£66,727
Band 1: dirprwy arweinydd	£51,209	£49,717	£46,709
Band 2: aelodau gweithredol	£43,893	£42,615	£40,036
Band 3: cadeiryddion pwyllgorau (os ydynt yn cael tâl cydnabyddiaeth)	£32,514	£31,567	£29,657
Band 4: arweinydd grŵp yr wrthblaid fwyaf	£32,514	£31,567	£29,657
Band 5: arweinwyr grwpiau gwleidyddol eraill	£26,011	£25,253	£23,726
Pennaeth Dinesig (Cadeirydd y Cyngor)	£32,514	£31,567	£29,657
Dirprwy Bennaeth Dinesig (Is-gadeirydd y Cyngor)	£26,011	£25,253	£23,726

12. Mae Penaeth dinesig yn uwch-swydd mewn cynghorau ac mae'r rôl yn wahanol i arweinyddiaeth wleidyddol neu weithredol. Yn ogystal â chadeirio cyfarfodydd pwysig, y pennaeth dinesig yw 'dinesydd cyntaf' a 'llysgennad' yr awdurdod, gan gynrychioli'r Cyngor wrth ymwneud â phob math o sefydliadau a chyrrff.

13. Noder nad oes manylion ynghylch a yw rôl y Pennaeth Dinesig a'r Dirprwy Bennaeth Dinesig (os y'i telir), wedi eu cynnwys o fewn y terfyn neu beidio. (Roedd yn glir yn y gorffennol nad oedd o fewn y terfyn). *Argymhellir fod Aelodau'r pwyllgor yn gofyn am gadarnhad o'r sefyllfa am yr uwch gyflogau i'r Pennaeth Dinesig a'r Dirprwy Bennaeth Dinesig fel rhan o'r ymateb i'r ymgynghoriad.*

Cyflogau/uwch-gyflogau wrth wasanaethu ar gyrff eraill

Cyd-bwyllgor Corfforedig (CBC)

14. Mae pob un o'r pedwar cyd-bwyllgor Corfforedig (CBC) yn cynnwys arweinwyr y prif gynghorau yn ei ardal a chadeirydd unrhyw awdurdod Parc Cenedlaethol sy'n gorwedd yn gyfangwbl neu'n rhannol o fewn ei ffiniau. Mae'r arweinwyr hyn yn derbyn cydnabyddiaeth ariannol am eu rol o fewn eu cyrff priodol. Mae'r Comisiwn wedi ymgynghori ynghylch a oes angen unrhyw gydnabyddiaeth ariannol ychwanegol i adlewyrchu'r ymrwymiad amser a'r cyfrifoldebau ychwanegol neu beidio. Penderfyniad y Comisiwn ar hyn o bryd yw cynnal mwy o waith ymchwil cyn gwneud penderfyniad terfynol. Disgwylir i'r penderfyniad terfynol gael ei gynnwys yn adroddiad 2028/29.

Awdurdod Parc Cenedlaethol

15. Mae Awdurdodau Parc Cenedlaethol yn cynnwys aelodau sydd naill ai'n aelodau etholedig a enwebwyd gan y prif gynghorau o fewn ardal y parc cenedlaethol neu'n aelodau a benodwyd gan Lywodraeth Cymru trwy'r broses penodiadau cyhoeddus. Mae aelodau a benodwyd gan Lywodraeth Cymru ac aelodau a enwebwyd gan y cyngor yn cael eu trin yn gyfartal mewn perthynas â chydabyddiaeth ariannol.
16. Ni chaniateir i Aelodau etholedig a enwebwyd gan eu Cyngor sy'n derbyn Cyflog Band 1 (Arweinydd ac is-arweinydd) neu Fand 2 (aelodau cabinet) dderbyn unrhyw gyflog ychwanegol ar gyfer rôl mewn Awdurdod Parc Cenedlaethol. Mae'r gydnabyddiaeth ar gyfer y rolau o fewn Awdurdod Parc Cenedlaethol hefyd yn gweld cynnydd o 3% ar gyfer 2027/28, sef

Cyflog Sylfaenol	£6,114
Cadeirydd	£16,952
Diprwy Gadeirydd	£10,449 (os y penodir un)
Cadeirydd pwyllgor	£10,449

Awdurdod Tân ac Achub

17. Cyhoeddwyd adroddiad terfynol gan y Comisiwn ar gydnabyddiaeth Ariannol Awdurdodau Tân ac Achub yng Nghymru wrth i'r cyrff hynny symud i drefniadau llywodraethu Newydd. Cyhoeddwyd yr adroddiad yn mis Medi 2026, mae dolen wedi ei gynnwys uchod. Cyflwynwyd y newidiadau gan Lywodraeth Cymru, gan sefydlu byrddau llai o faint, tebyg i weithrediaeth, sy'n cynnwys un cynghorydd gweithredol o bob awdurdod lleol cyfansoddol ynghyd â lleiafrif o aeldodau annibynnol a benodir trwy gystadleuaeth gyhoeddus. Bydd y model Newydd yn dod i rym ar ol etholiadau llywodraeth leol mis Mai 2027.

Aelodau Cyd-bwyllgor Trosolwg a Chraffu

18. Bydd cyflog cadeirydd cyd-bwyllgor trosolwg a chraffu yn cael ei osod ar £10,838, sy'n gynnydd o'r £10,522 llynedd, a chyflog is-gadeirydd yn cael ei osod ar hanner hynny, sef £5,419, o gymharu â £5,261 llynedd. Mae'r penderfyniad yma yn bodoli ers rhai blynyddoedd ac yn cyfeirio at gyd-bwyllgorau Craffu o awdurdodau lleol, nid cyd-bwyllgor Craffu ar gyfer Cydbwyllgor Corfforedig y Gogledd.

Aelodau cyfetholedig ac aelodau lleyg

19. Eleni am y tro cyntaf ers blynyddoedd mae argymhelliad I gynyddu ffioedd ar gyfer Aelodau lleyg ac Aelodau cyfetholedig sy'n gwasanaethu ar wahanol bwyllgorau. *Gan fod aelodau'r pwyllgor wedi tynnu sylw at yr anhegwch hwn yn flaenorol, argymhellir fod aelodau'r pwyllgor yn croesawu'r cynnydd o 3% yn unol a'r cynnydd I Aelodau Etholedig er mwyn cydnabod y gwaith a wneir gan yr unigolion hyn.*
20. Mae'r pwyslais yn yr adroddiad yn parhau i fod ar i 'swyddog priodol' o fewn yr awdurdod bennu ymlaen llaw a yw cyfarfod wedi'i raglennu ar gyfer diwrnod llawn neu hanner diwrnod, ac i benderfynu pryd y bydd yn briodol cymhwyso cyfradd diwrnod neu hanner diwrnod neu ddefnyddio cyfradd fesul awr lle mae'n synhwyrol cyfuno nifer o gyfarfodydd. *O ystyried fod y gyfradd fesul awr wedi ei gyflwyno yn wreiddiol er mwyn adlewyrchu'r ffordd newydd o weithio (ee Cyfarfodydd briffio am dri chwarter awr), argymhellir fod Aelodau'r Pwyllgor yn gofyn i'r Comisiwn unwaith eto eleni i bwysleisio'r angen i ddefnyddio'r gyfradd fesul awr i ddangos fod Cyngorau sir yn ddarbodus yn Ariannol ac yn talu'n deg am waith sy'n cael ei gyflawni.*
21. Noder y ffioedd isod ar gyfer Aelodau cyfetholedig a lleyg sydd â hawliau pleidleisio.

Rôl	Taliad cyfradd fesul awr	Cyfradd talu hyd at 4 awr	Cyfradd talu 4 awr a throsodd
Cadeiryddion pwyllgorau safonau, a phwyllgorau Archwilio	£34.50 £33.50 (26/7)	£138 £134 (26/27)	£276 £268 (26/7)
Cadeiryddion lleyg CBC – categori Newydd er mwyn amlygu'r taliad I'r CBC	£34.50	£138	£276
Aelodau cyffredin o bwyllgorau Safonau sydd hefyd yn cadeirio fPwyllgorau Safonau ar gyfer Cyngorau Cymuned a Thref	£30.50 £29.75 (26/7)	£122.50 £119 (26/27)	£245 £238 (26/7)
Aelodau lleyg cyffredin CBC – categori Newydd er mwyn amlygu'r taliad I'r CBC	£30.50	£122.50	£245
Aelodau cyffredin o Bwyllgorau Safonau, pwyllgor Craffu Addysg, Pwyllgor Craffu	£27 £26.25 (26/7)	£108 £105 (26/7)	£216 £210 (26/7)

trosedd ac Anrhefn a Phwyllgor Archwilio			
Cynghorwyr Cymuned a Thref sy'n Aelodau o Bwyllgorau Safonau Prif Gynghorau	£27 £26.25 (26/7)	£108 £105 (26/7)	£216 £210 (26/7)

Taliadau i Aelodau cynghorau cymuned a thref

22. Noder fod yr adroddiad yn nodi'r telerau ar gyfer Aelodau Cynghorau Cymuned a Thref am 'iawndal am golled ariannol' - gan godi'r cyfraddau yn unol a'r cynnydd o 3%. Gan nad yw'r elfen yma yn ymwneud a'r Cyngor, argymhellir fod aelodau'n trafod materion perthnasol yn eu Cynghorau Tref/ Cymuned unigol.

Costau eraill

23. Mae'r adroddiad yn nodi yn para 99 fod "Rhaid i ad-daliadau fod ar gyfraddau cyfredol cyllid a Thollau Ei Fawrhydi", mewn perthynas a chostau teithio.
24. Ers dechrau 2026/27 mae'r cyfraddau wedi cynyddu i Aelodau a staff, gyda'r cyfraddau cyfredol fel a ganlyn:
- 55c y filltir am y 10,000 milltir busnes cyntaf
 - 25c y filltir am bob milltir dros 10,000 milltir.

Argymhelliad

25. Gofynnir i'r Pwyllgor Gwasanaethau Democratiaeth am

- sylwadau ar y penderfyniadau arfaethedig er mwyn llunio ymateb i ymgynghoriad Comisiwn Democratiaeth a Ffiniau, Cymru.